

The background features several large, flowing, abstract shapes in shades of light green, light blue, and light purple. Interspersed among these are numerous small, yellow, triangular shapes pointing in various directions, creating a dynamic and colorful composition.

**ŠKOLNÍ STRAVOVÁNÍ
ZDRAVĚ A CHUTNĚ**

AUTOMATY VE ŠKOLÁCH

Bc. Anna Packová

V České republice jsou aktuální tato data:

Děti ve věku od 6 do 12 let:

- 10 % dětí trpí nadváhou
- dalších 10 % je obézních

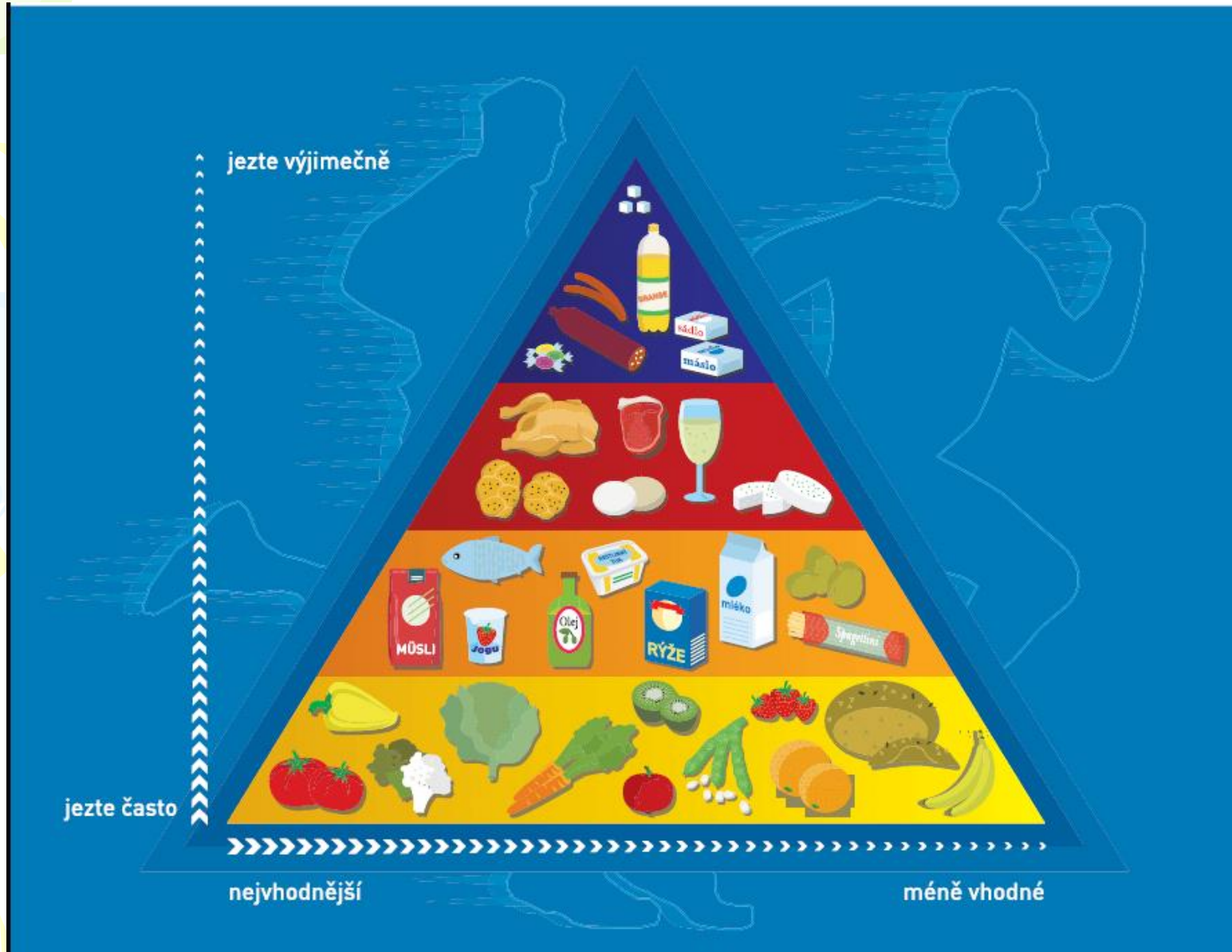
Děti ve věku 13 až 17 let:

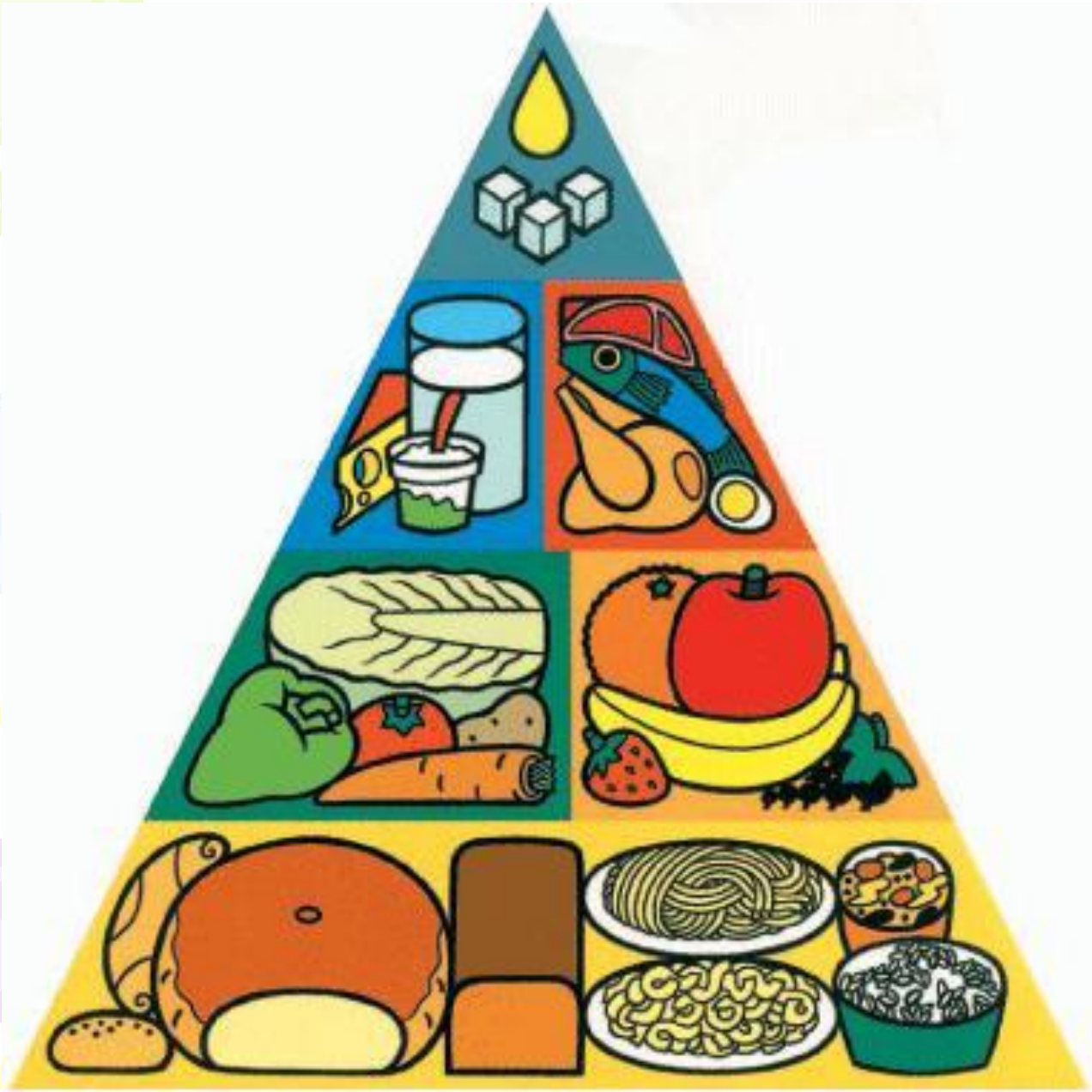
- 6 % dětí trpí nadváhou
- dalších 5 % je obézních

Pozn. údaje z r. 2009

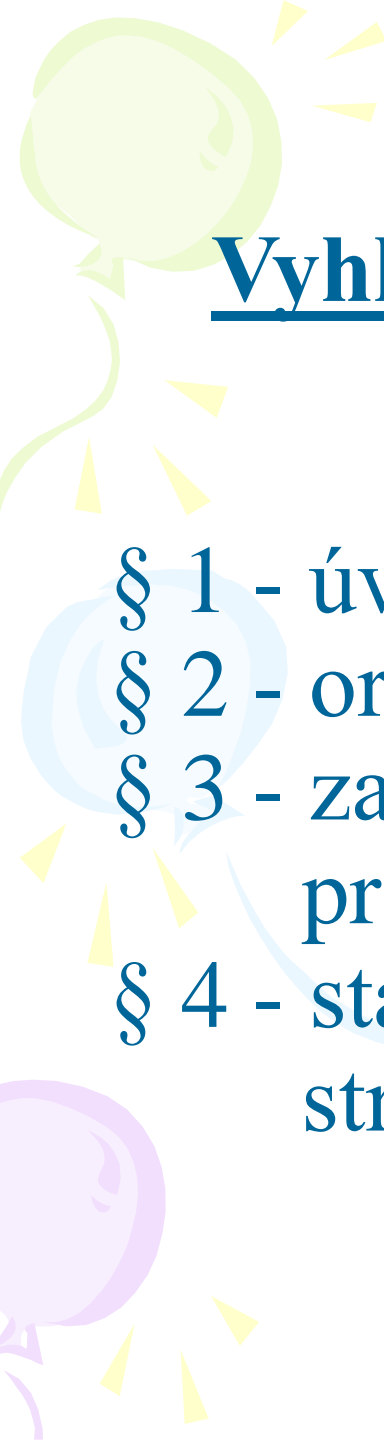

Potravinové pyramidy

MZCR

A decorative graphic on the left side of the slide features a large yellow sun with rays, a green balloon, and a purple balloon, all set against a white background with yellow triangular accents.

Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování

§ 1 - úvodní ustanovení

§ 2 - organizace školního stravování

§ 3 - zařízení školního stravování a jejich
provoz

§ 4 - stanoví rozsah služeb školního
stravování

§ 5 - úplata za školní stravování v zařízeních školního stravování

Přílohy:

Výživové normy pro školní stravování tzv. „spotřební koš potravin“

Tabulka finančních normativů na potraviny

Průměrná měsíční spotřeba vybraných druhů potravin na strážníka a den v gramech, uvedeno v hodnotách "jak nakoupeno".

Věková skupina strážníků, hlavní a doplňková jídla	Druh a množství vybraných potravin v g na strážníka a den									
	Maso	Ryby	Mléko tekuté	Mléčné výr.	Tuky volné	Cukr volný	Zelenina celkem	Ovoce celkem	Brambory	Luštěniny
3-6 r. přesnídávka, oběd, svačina	55	10	300	31	17	20	110	110	90	10
7-10 r. oběd	64	10	55	19	12	13	85	65	140	10
11-14 r. oběd	70	10	70	17	15	16	90	80	160	10
15-18 r. oběd	75	10	100	9	17	16	100	90	170	10
celodenní stravování										
3-6 r.	114	20	450	60	25	40	190	180	150	15
7-10 r.	149	30	250	70	35	55	215	170	300	30
11-14 r.	159	30	300	85	36	65	215	210	350	30
15-18 r.	163	20	300	85	35	50	250	240	300	20

Druh a množství vybraných druhů potravin v g na strážníka a den pro laktoovovegetariánskou výživu

	Vejce	Mléko tekuté	Mléčné výr.	Tuky volné	Cukr volný	Zelenina celkem	Ovoce celkem	Brambory	Luštěniny
3-6 r. přesnídávka, oběd, svačina	15	350	75	12	20	130	115	90	20
7-10 r. oběd	15	250	45	12	12	92	70	140	15
11-14 r. oběd	15	250	45	12	15	104	80	160	15
15-18 r. oběd	15	250	45	12	13	114	90	160	15
15-18 r. celodenní stravování	25	400	210	35	40	370	290	250	30

Zásady sestavování jídelních lístků ve školních jídelnách

*Preamble: Nejsou nezdravé potraviny,
ale nezdravá jsou jejich množství.*

Fórum zdravé výživy

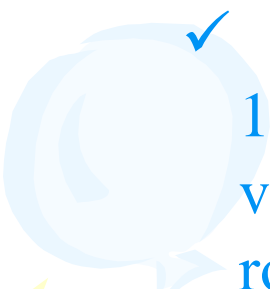
Dodržovat energetickou a biologickou hodnotu stravy

Tuky

snižování jejich množství ve stravě je důležité, avšak někdy dochází k extrému, kdy se dávka tuků dostává pod přijatelnou hranici např. 30% plnění spotřebního koše potravin

Tuky jsou pro náš organismus potřebné, jsou zdrojem energie a jedním z jejich hlavních kladů je přísun vitamínů v nich rozpustných, zvláště pak vitamínu E, který je významným antioxidantem = omezují proces oxidace v organismu.

Poměr tuků rostlinných vůči živočišným přibližně 1:1; v běžné praxi ŠJ to znamená, že například pomazánky v mateřských školách připravujeme nejen z tuků rostlinných, ale i z másla.

Občas do pokrmů použijeme sádlo a z rostlinných olejů používáme přednostně olej řepkový a máme-li dostatek finančních prostředků pak samozřejmě velmi zdravý olej olivový (ten nejlépe za studena).

The background features a light green balloon at the top left, a light blue balloon in the middle left, and a light purple balloon at the bottom left. Yellow streamers and triangular flags are scattered around the balloons.

Sacharidy

- další důležitou energetickou složkou potravy jsou sacharidy a z hlediska spotřebního koše potravin je to hlavně cukr;
- naším úkolem je učit děti zvykat si na méně sladké nápoje a pokrmy, což však občas vede k ne příliš šťastnému řešení tohoto požadavku;

Některé ŠJ se snaží snižovat množství spotřebovaného cukru tím, že používají výrobky s umělými sladidly a tudíž nápoje a pokrmy mají mnohdy nadále **velmi** sladkou chuť a strážníkům se tak zavděčí; tím se však ztrácí hlavní úkol učit děti zvykat si na méně sladkou chuť.

Školní jídelny, které nakupují hotové sladké pečivo z pekáren dosahují lepších výsledků při výpočtu spotřebního koše potravin (jak v položce cukru tak i tuku) než ty, které tyto výrobky poctivě vytváří samy.

Ve výběru pokrmů respektovat věkové kategorie stravovaných dětí

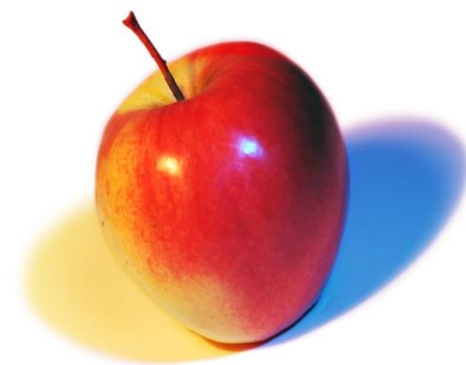
- MŠ

- ZŠ

- SŠ

- tam, kde se připravuje strava pro všechny věkové kategorie strávníků, tam je zapotřebí citlivého a odborného přístupu

Dále je třeba rovněž zohledňovat roční období a využívat nabídky sezónních potravin, která je v posledních letech opravdu bohatá; v praxi to znamená, že není třeba utrácet finanční prostředky ze drahé suroviny v době, kdy je dostatek jiných, stejně vhodných a rovnocenných.

Dbát na různorodost pokrmů

ve vztahu ke:

- konzistenci
- barevnosti
- chuti
- technologické úpravě

Dbát na co největší pestrost ve výběru potravin

- zařazovat všechny druhy mas – hovězí, netučné vepřové, drůbeží a hlavně rybí, občas i vnitřnosti (nejlépe drůbeží)
- pravidelně střídat přílohy a snažit se mít co největší zastoupení brambor
- používat různé druhy zeleniny, které je pravdu veliký výběr
- rovněž se snažit, aby se v jednom dni neopakovala tatáž potravina v různé úpravě, alespoň ne příliš často

VÝŽIVOVÁ DOPORUČENÍ PRO DĚTI

více mléka a mléčných výrobků

Alespoň 3 porce denně k zajištění dostatku bílkovin, vápníku a dalších látek nezbytných pro správný růst.

5 x denně ovoce a zeleninu

Je minimum k zajištění dostatku vitaminů, minerálů a dalších látek důležitých pro správný vývoj a zvláště obranyschopnost dětského organismu.

dostatek tekutin během celého dne

Alespoň 2 litry, v období dospívání až 3 litry za den, ve formě přírodních vod, ovocných čajů, ředěných džusů. Dbejte na dostatek tekutin i v průběhu vyučování.

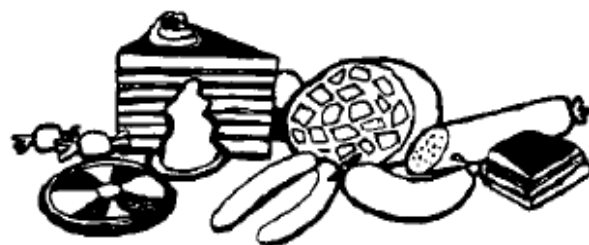

méně uzenin a slaných pochoutek

Jsou zdrojem soli, nežádoucích tuků a špatným stravovacím návykem, který se jen obtížně mění.

méně sladkostí a sladkých nápojů

Jsou nadměrným zdrojem cukru, podporují vznik zubního kazu, vedou k obezitě s následným rizikem cukrovky a dalších nemocí.

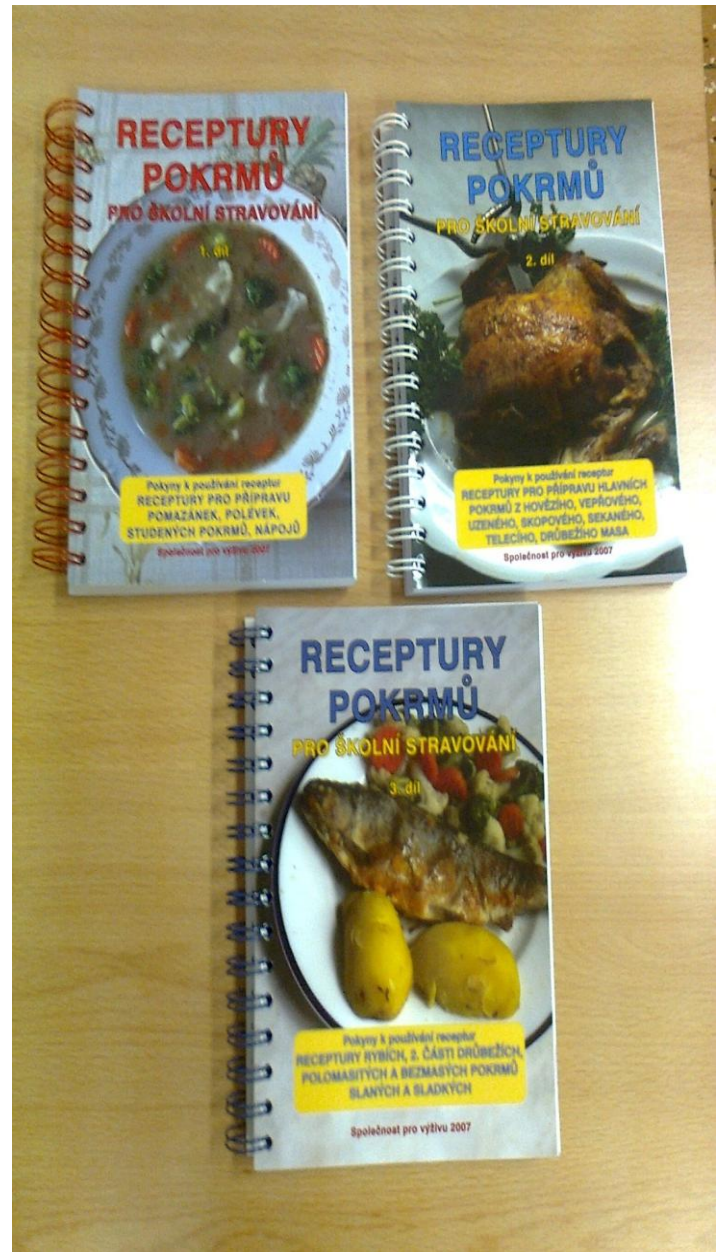
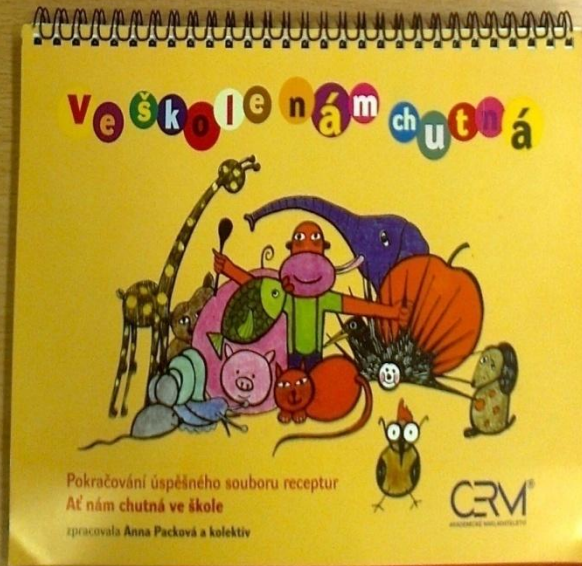
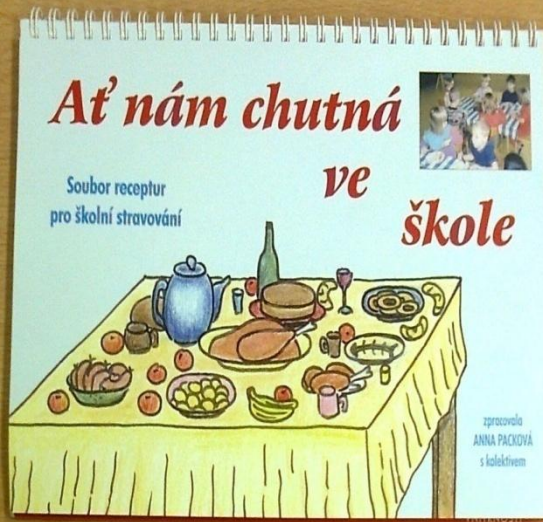

Klíčovou zásadou správné výživy je heslo:

Pestrá strava - základ správné výživy

Průzkum postojů dětí mladšího školního věku ke správné výživě

Přehled nejčastěji konzumovaných pokrmů

Snídaně:

- bílé pečivo s máslem, sýrem, marmeládou, šunkou
- sladké pečivo
- lupínky, cereálie
- jogurt
- chléb s pomazánkou

Obědy:

- kuře na různý způsob
- řízky
- omáčky s knedlíkem – svíčková
- špagety a těstoviny

Večeře:

- studené – pečivo s uzeninou, ovoce, zelenina, jogurt
- pizza
- špagety
- vejíčka
- topinky, toasty

Stravování dětí během školního dne

SNÍDÁM	každý den doma	77%
	cestou do školy si něco koupím	2%
	nesnídám nikdy	2%
DOPOLEDNE	mám svačinu z domova	87%
SVAČÍM	kupuji si	10%
	nesvačím vůbec	1%
OBĚDVÁM	ve školní jídelně	69%
	doma - teplé jídlo	26%
	!občas si kupuji	12%
SVAČÍM	mám svačinu z domova	74%
	kupuji si ve školním bufetu	10%
	nesvačím vůbec	7%
VEČEŘÍM	co mi připraví doma - teplé jídlo	67%
	co mi připraví doma - studené jídlo	34%
	nevečeřím vůbec	0,4%

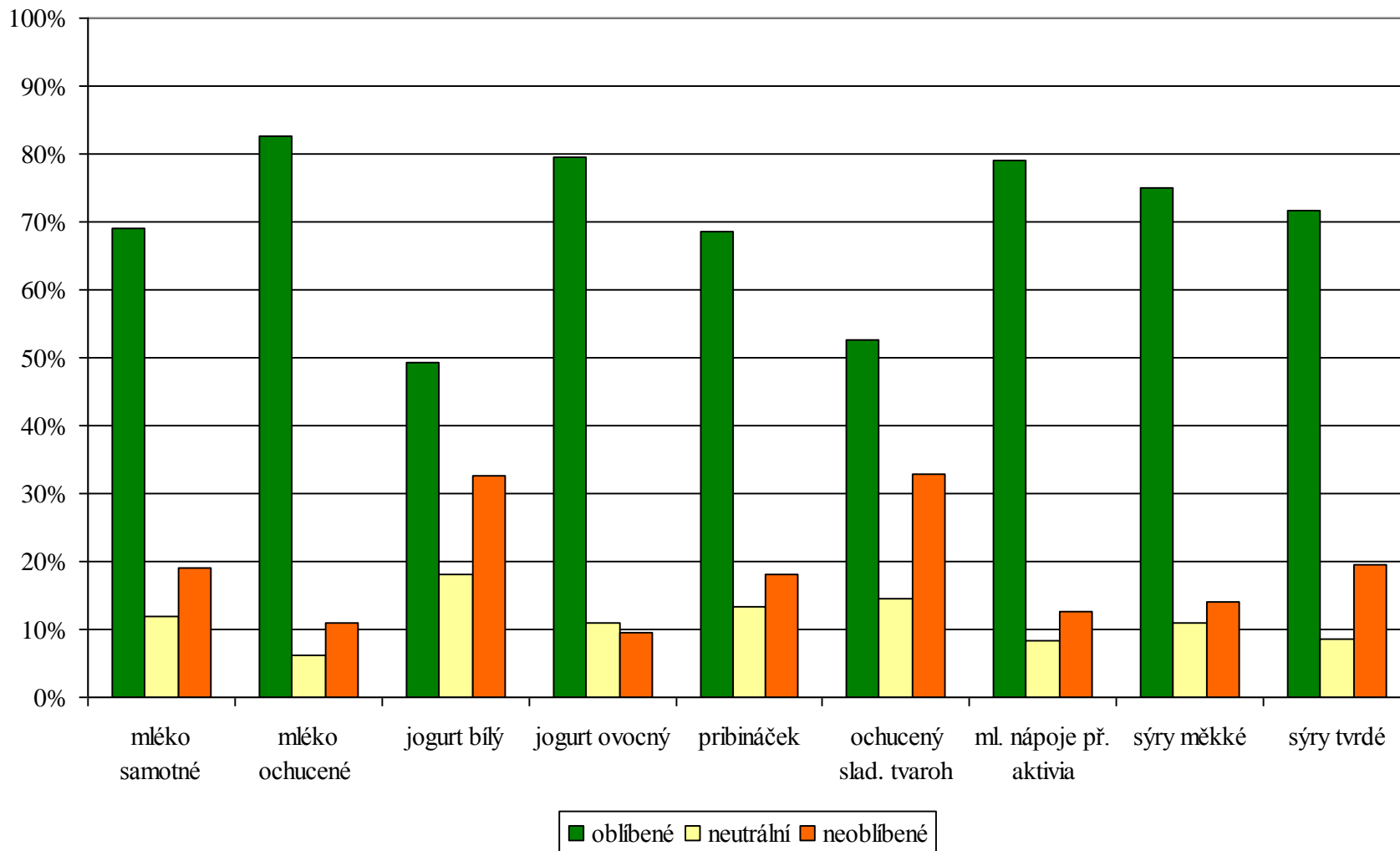
Porovnání děvčata x chlapci

		děvčata	chlapci
SNÍDÁM	doma	94%	92%
	cestou do školy si něco koupím		3%
DOPOLEDNE	mám svačinu z domova	92%	85%
SVAČÍM	kupuji si	8%	15%
OBĚDVÁM	ve školní jídelně	79%	85%
	doma	21%	15%
SVAČÍM	mám svačinu z domova	76%	74%
	kupuji si	11%	8%
	nesvačím vůbec	5%	10%
VEČEŘÍM	doma - teplé jídlo	63%	77%
	doma - studené jídlo	53%	59%
	nevečeřím vůbec	3%	

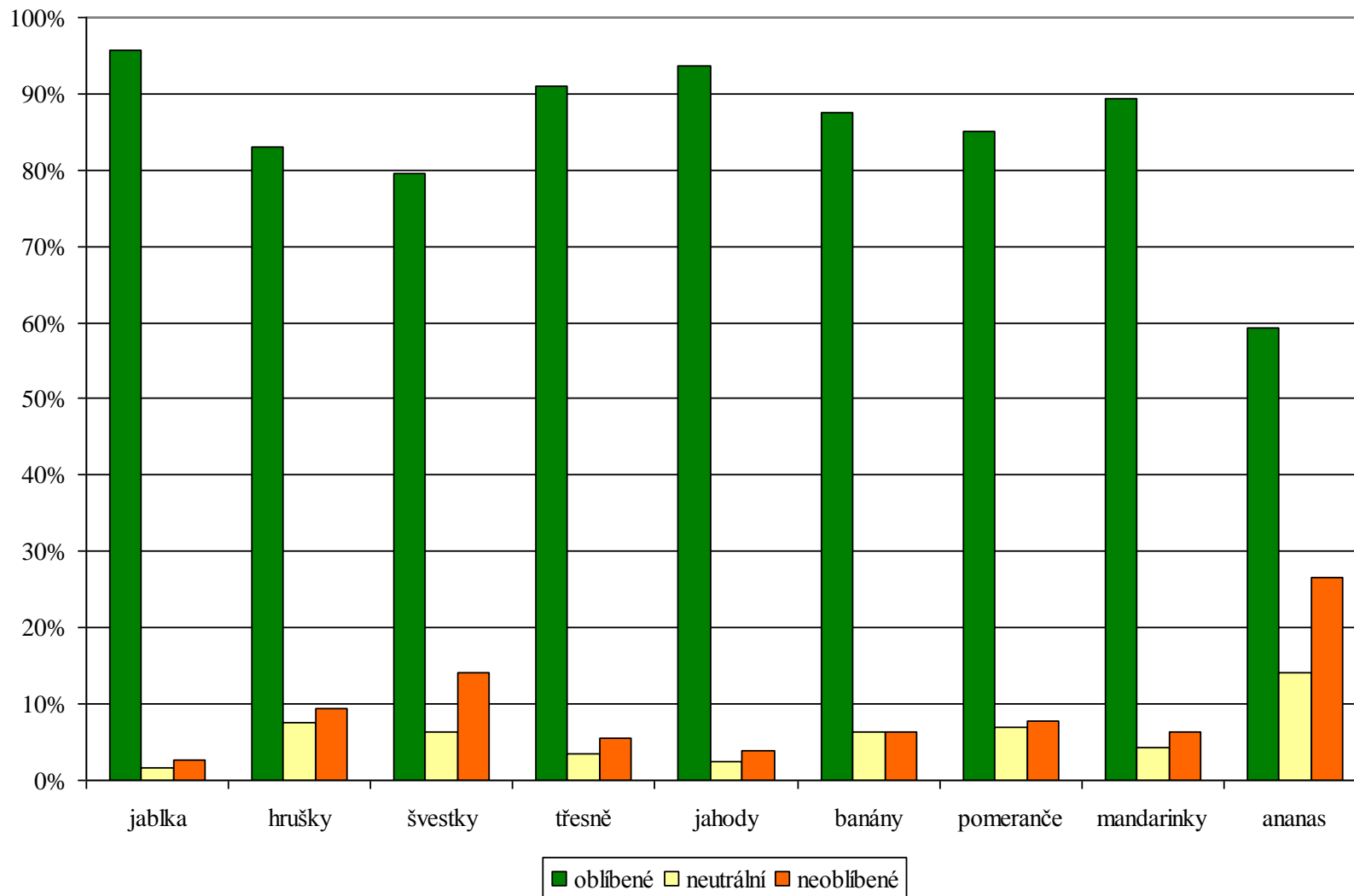
Oblíbenost vybraných druhů potravin

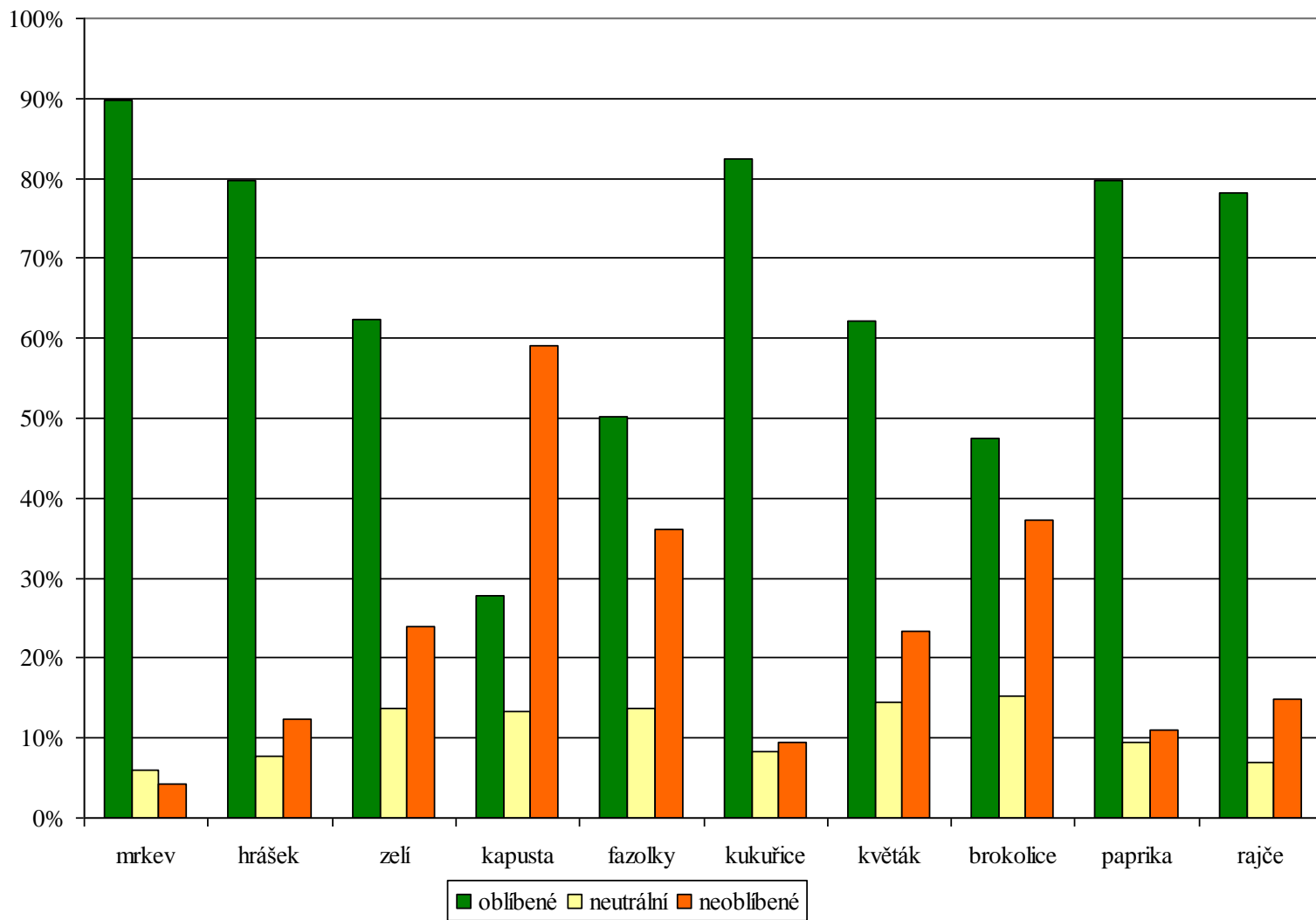
Mléko a mléčné výrobky

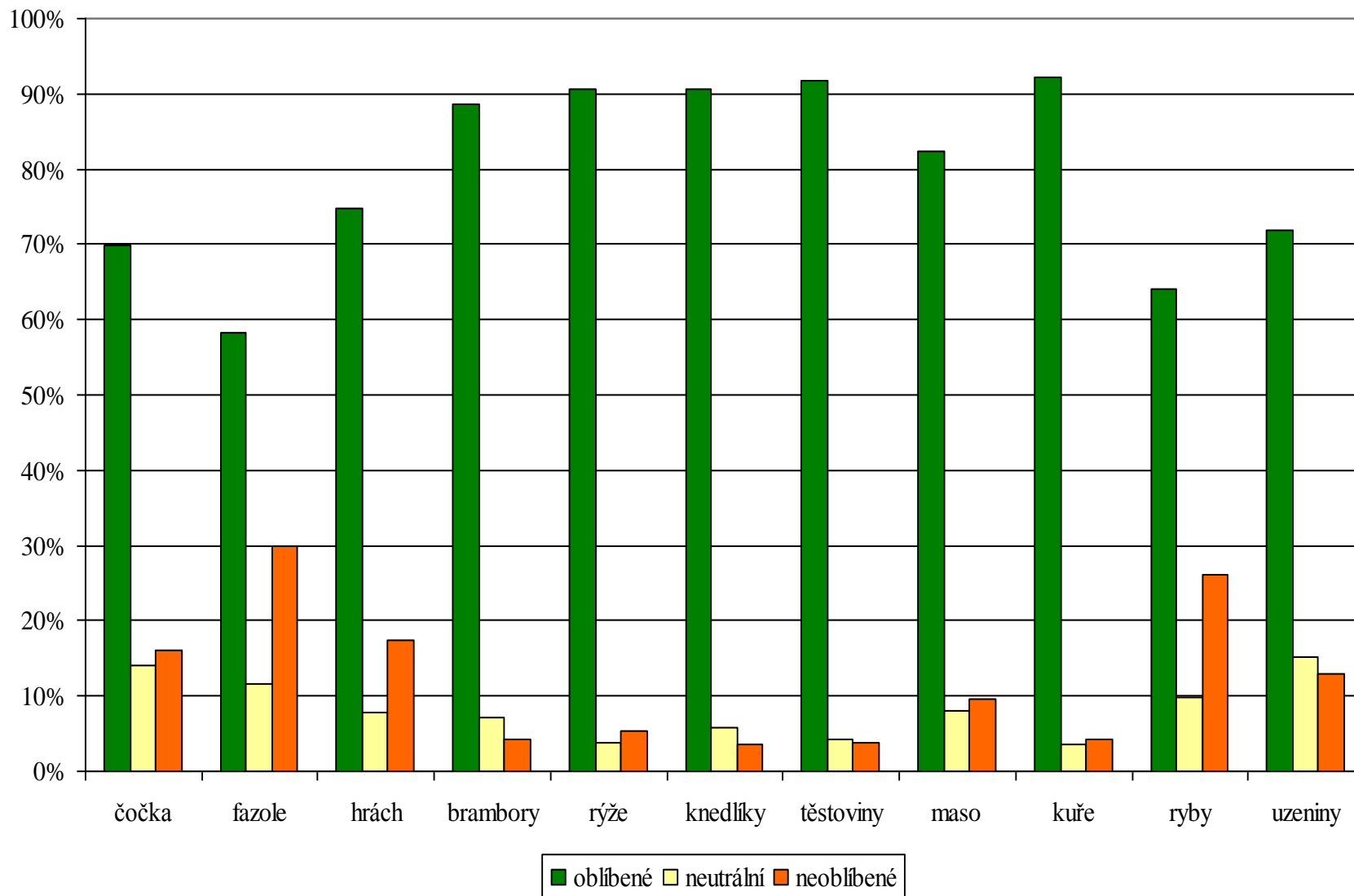
Ovoce

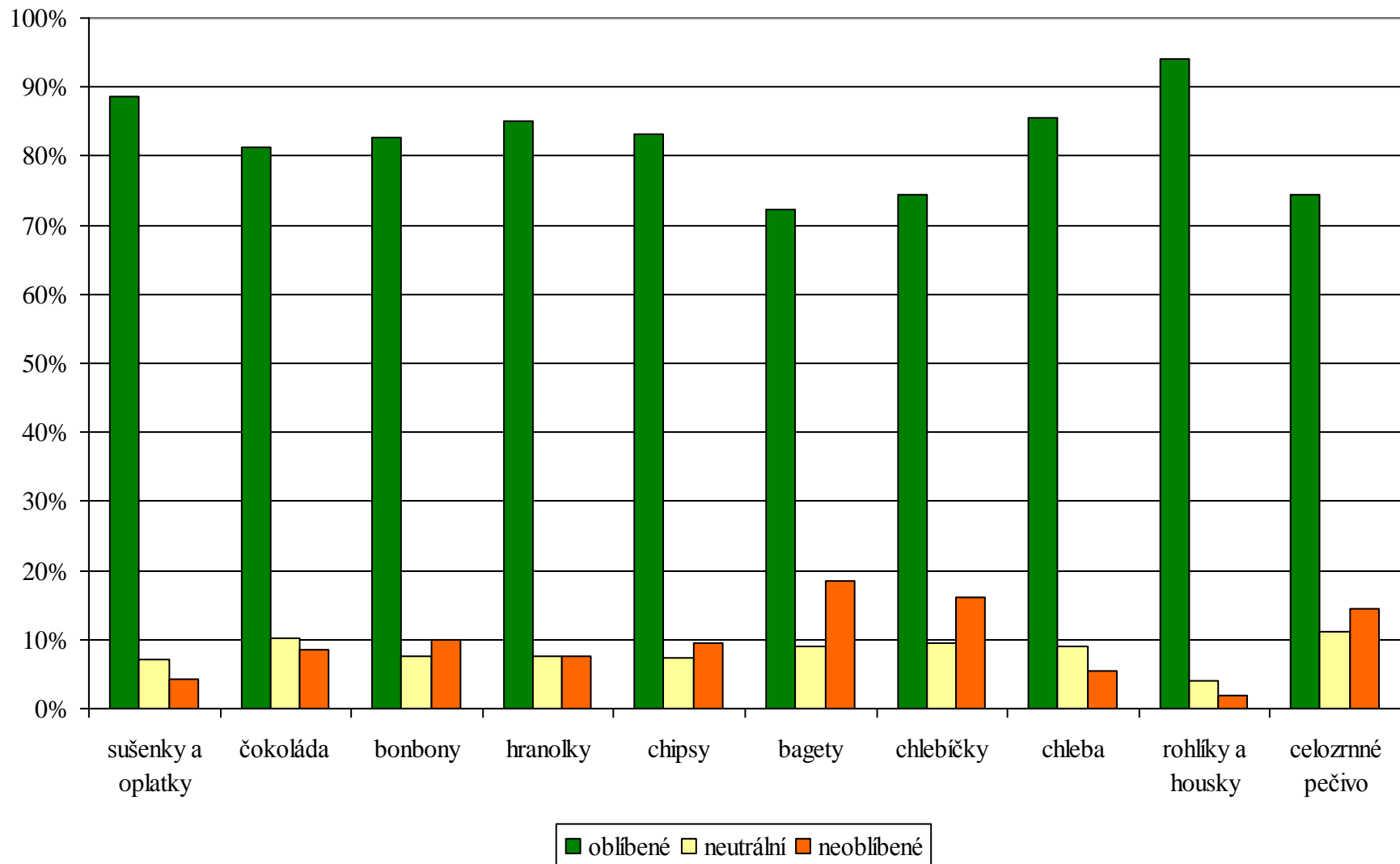
Zelenina

Luštěniny, přílohy, maso

Pamlsky a pečivo

Porovnání děvčata x chlapci

děvčata	chlapci
ml. nápoje např. activia, měkké i tvrdé sýry	samotné mléko, ovocný jogurt
obliba ovoce je vyrovnaná	ovoce – mandarinky
fazolky, květák, brokolice, rajče	zelenina – žádné preference
luštěniny, brambory, rýže	přílohy – knedlíky
maso, ryby	uzeniny
chléb	rohlíky, housky, ale i celozrnné pečivo!
chlebičky	sušenky, hranolky, chipsy

The left side of the page is decorated with three balloons: a light green one at the top, a light blue one in the middle, and a light purple one at the bottom. Each balloon has a thin string and several small yellow triangular shapes around it, suggesting movement or light.

AUTOMATY VE ŠKOLÁCH

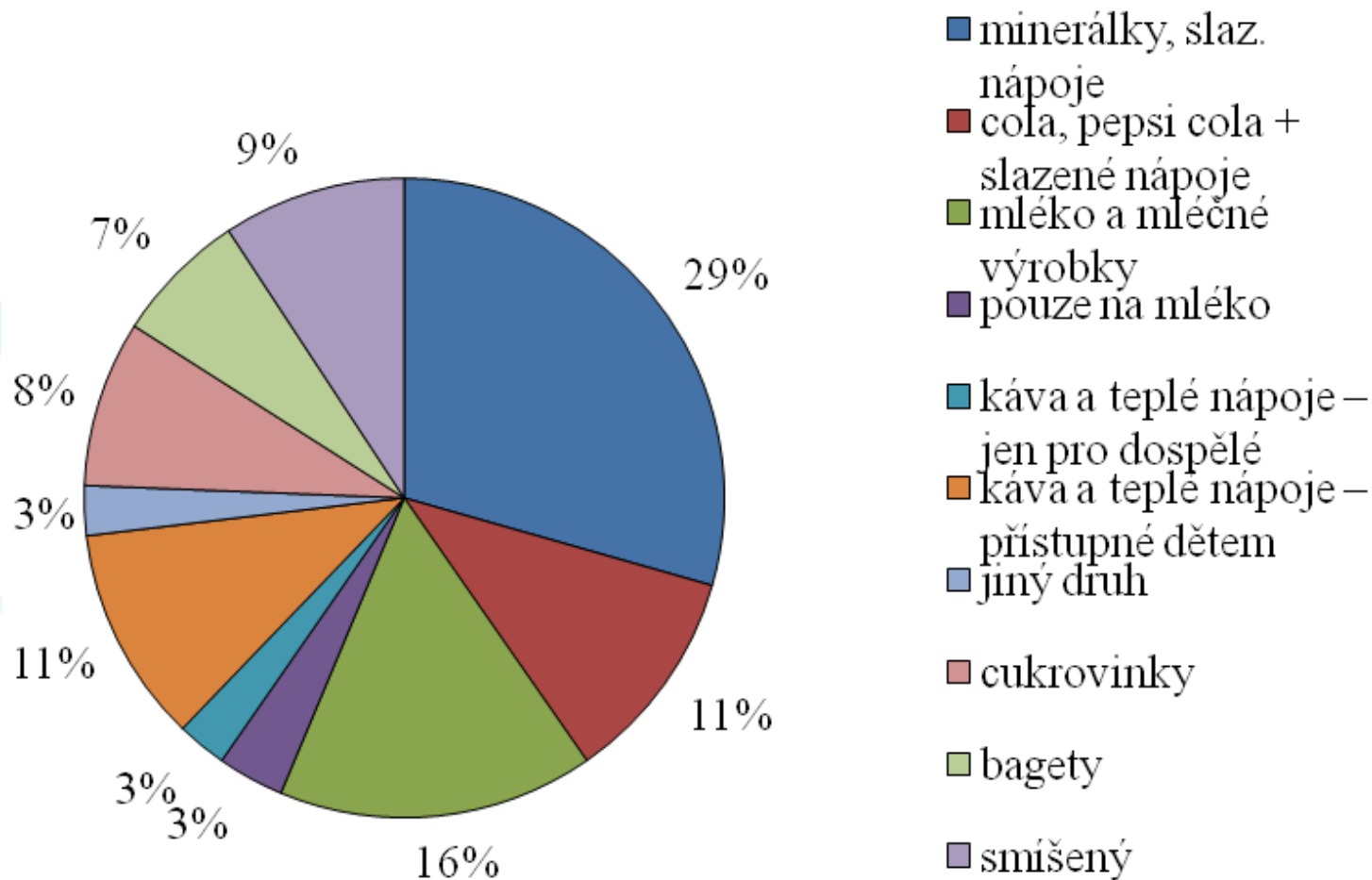
Přehled typů automatů v brněnských základních školách

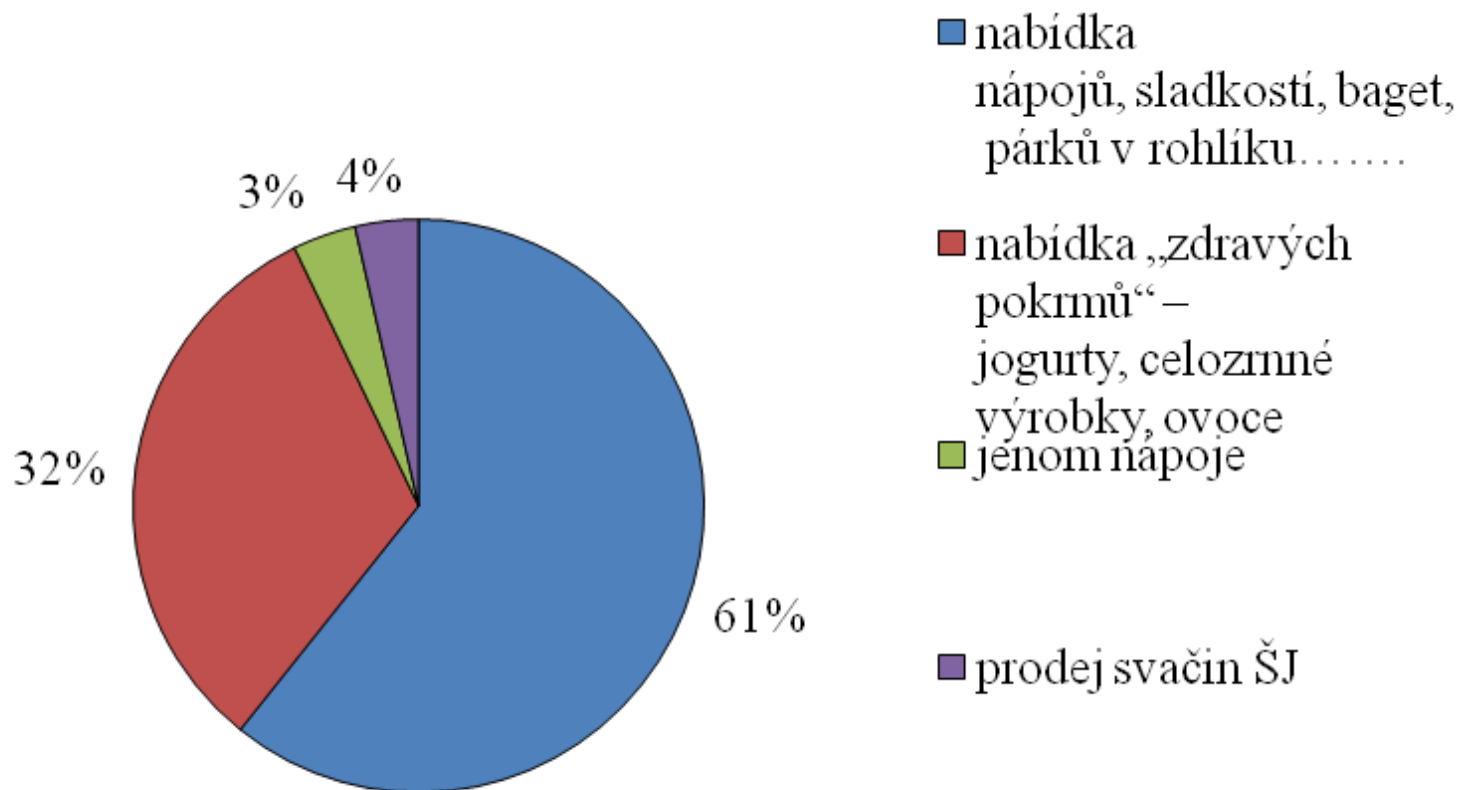
AUTOMATY 2009	POČET
minerálky, slaz. nápoje	35
cola, pepsicola + slazené nápoje	13
mléko a mléčné výrobky	19
pouze na mléko	4
káva a teplé nápoje – jen pro dospělé	3
káva a teplé nápoje – přístupné dětem	13
jiný druh	3
cukrovinky	10
bagety	8
smíšený	11

BUFET	ANO/NE
nabídka nápojů, sladkostí, baget, párků v rohlíku.....	17
nabídka „zdravých pokrmů“ – jogurty, celozrnné výrobky, ovoce	9
jenom nápoje	1
prodej svačin včetně nápojů ve školní jídelně	1

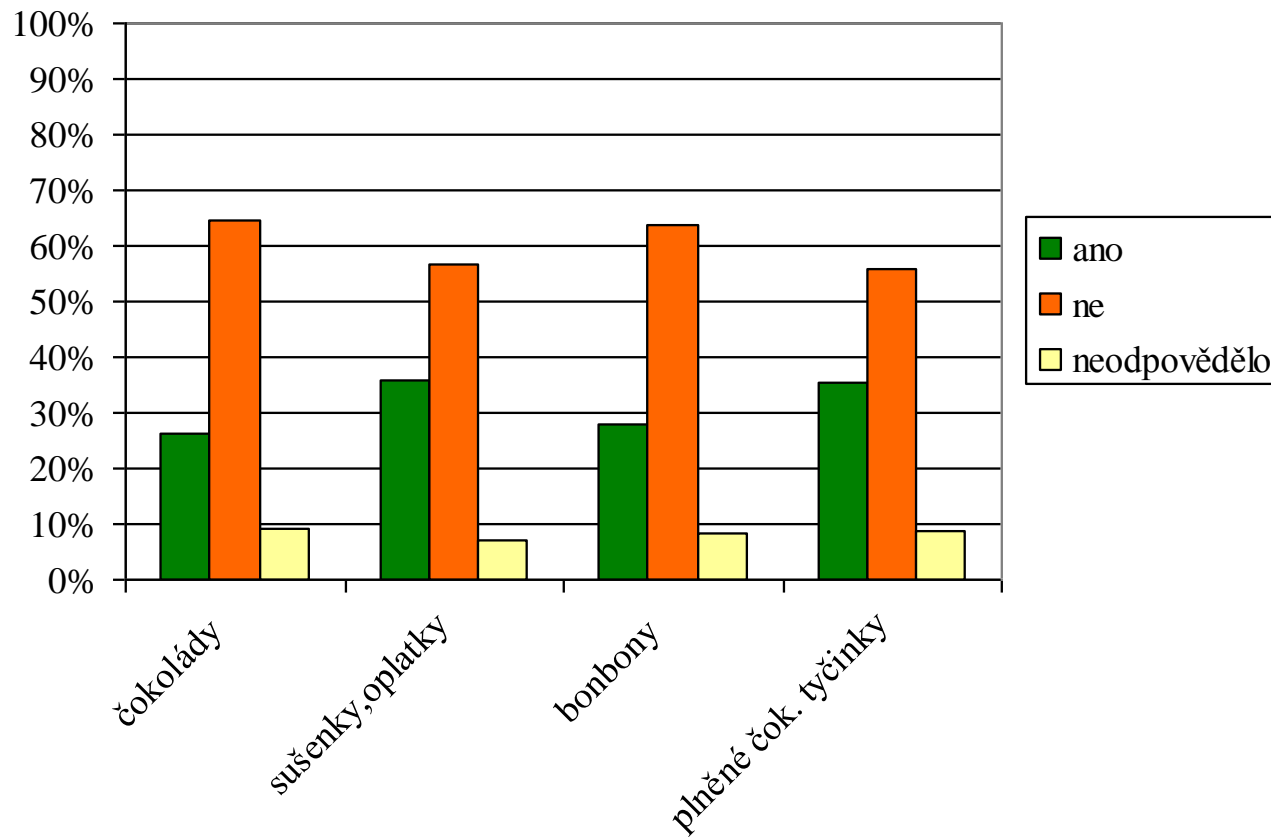
Automaty ve školách rok 2009

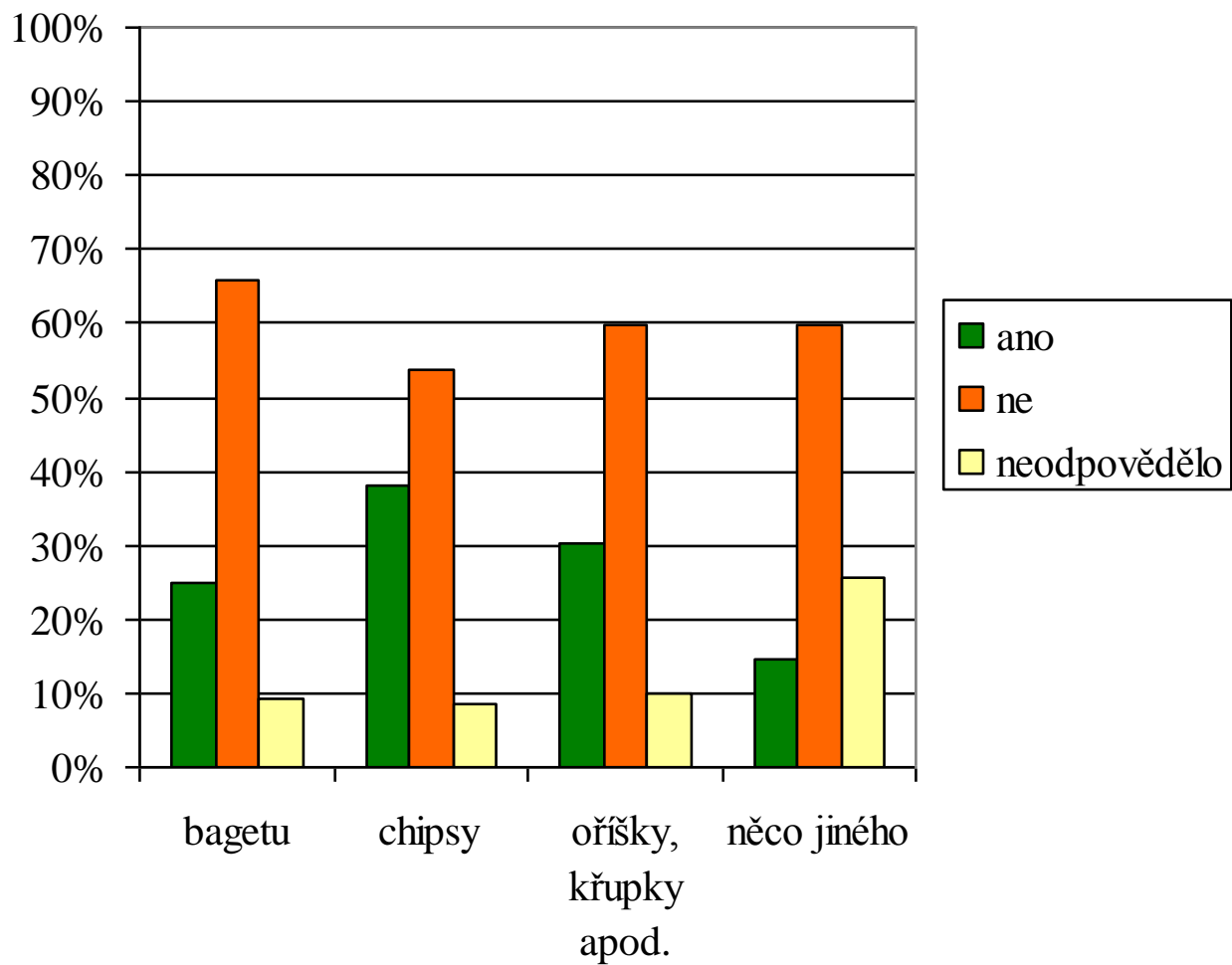

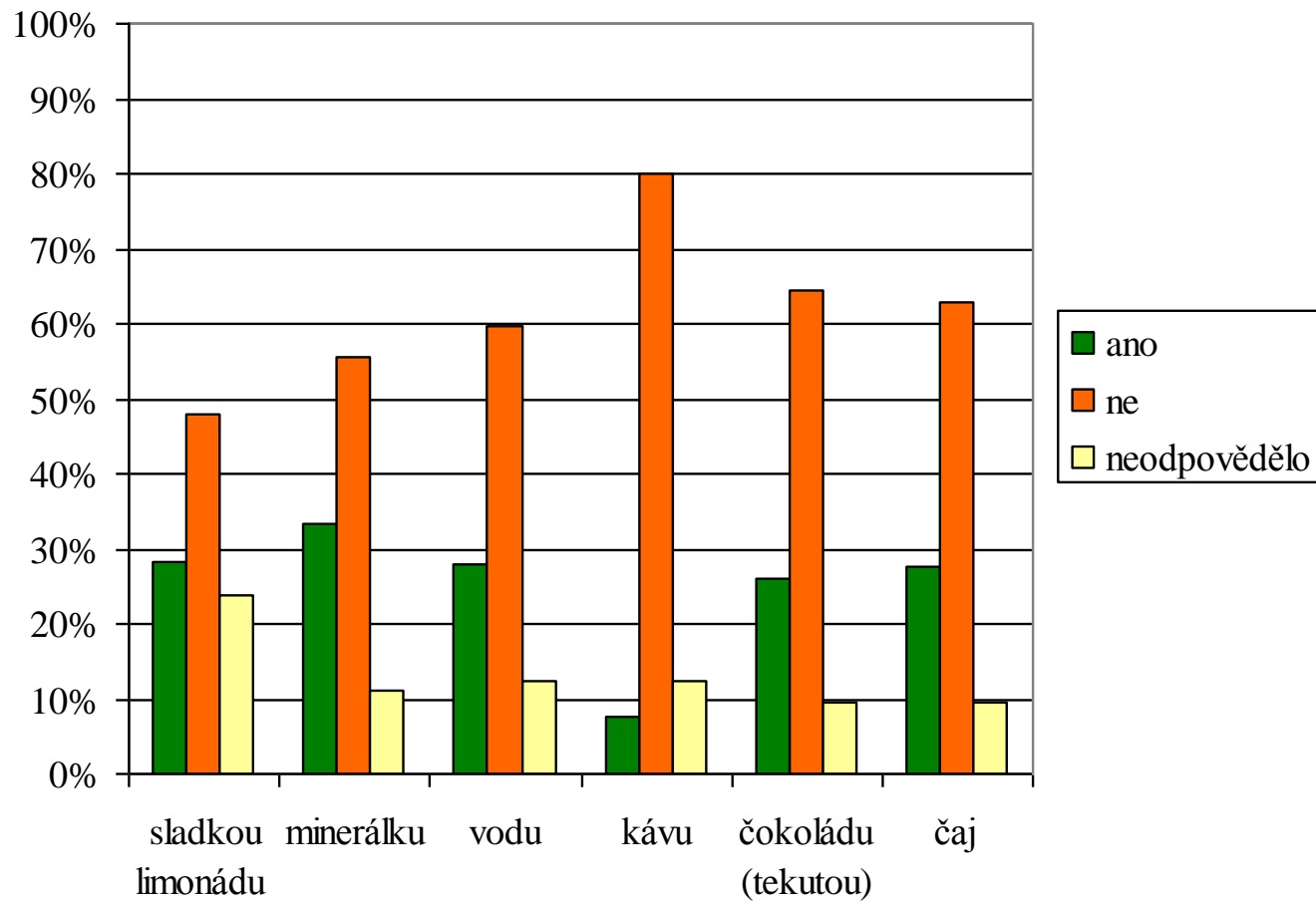
Bufety ve školách 2009

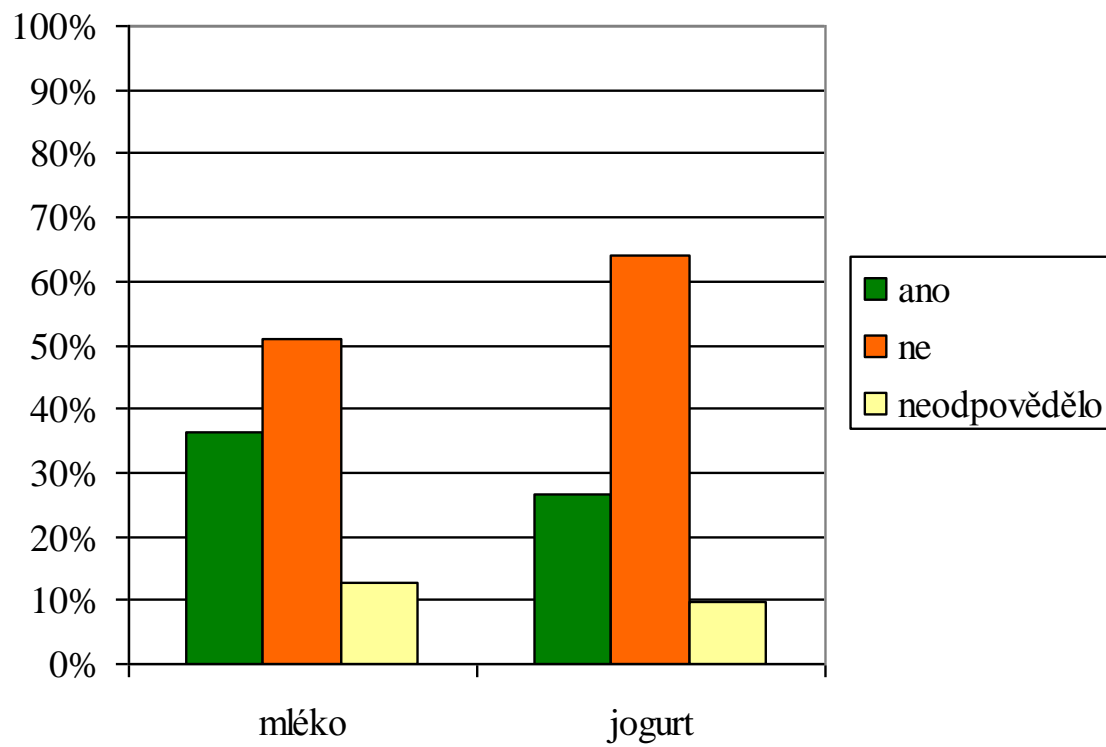

Preference dětí při výběru zboží z automatů

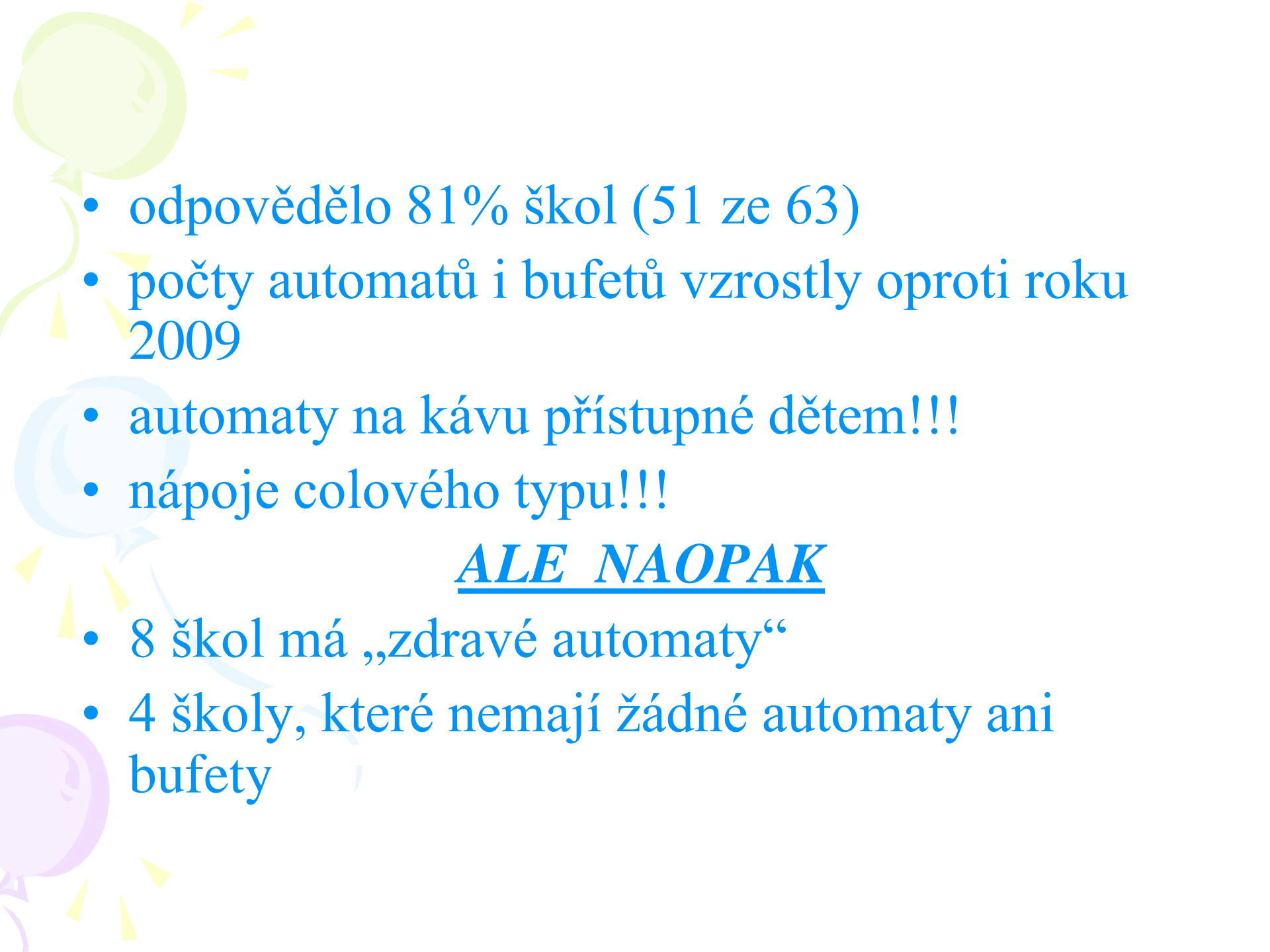

Přehled automatů a bufetů v brněnských školách

2013

-
- odpovědělo 81% škol (51 ze 63)
 - počty automatů i bufetů vzrostly oproti roku 2009
 - automaty na kávu přístupné dětem!!!
 - nápoje colového typu!!!

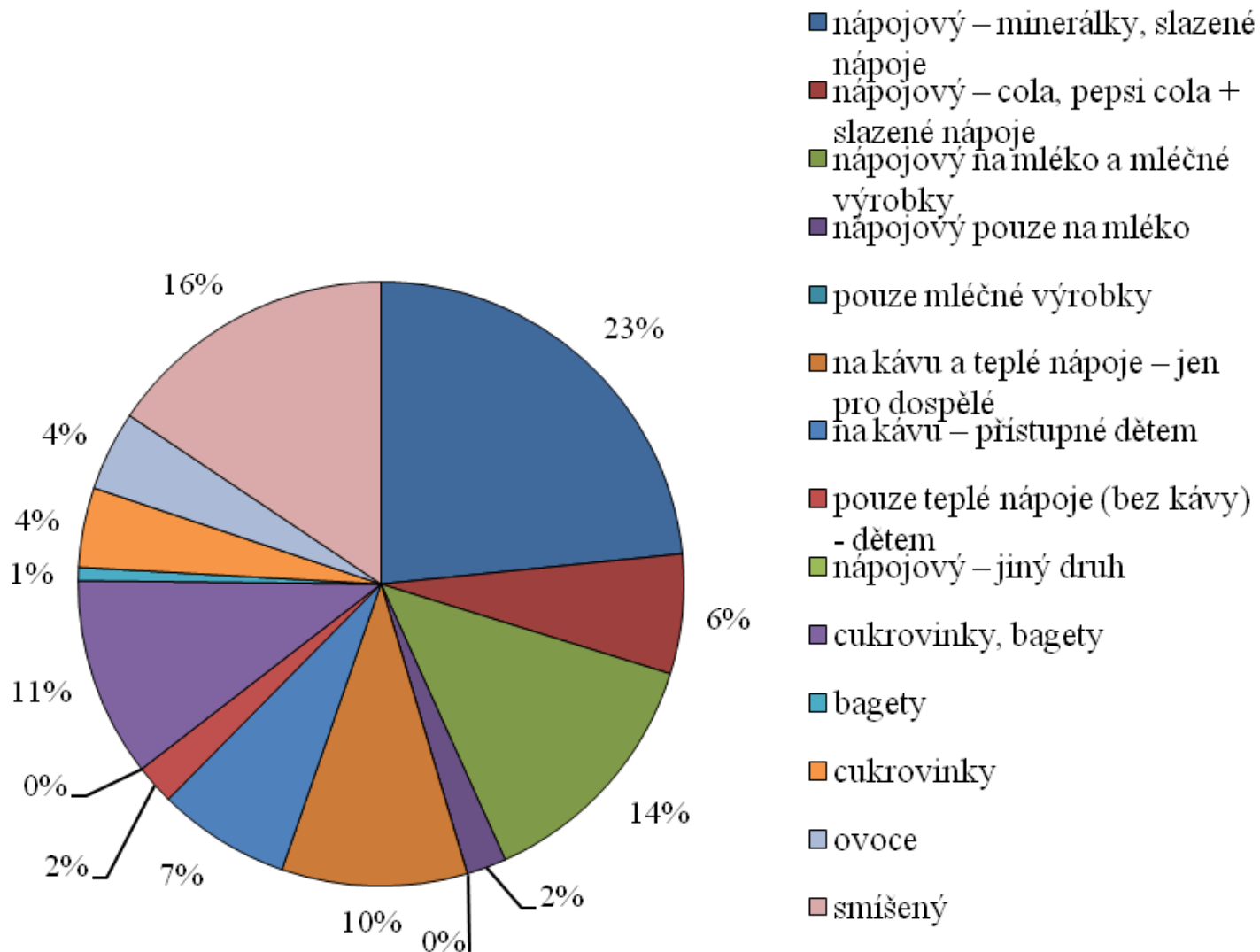
ALE NAOPAK

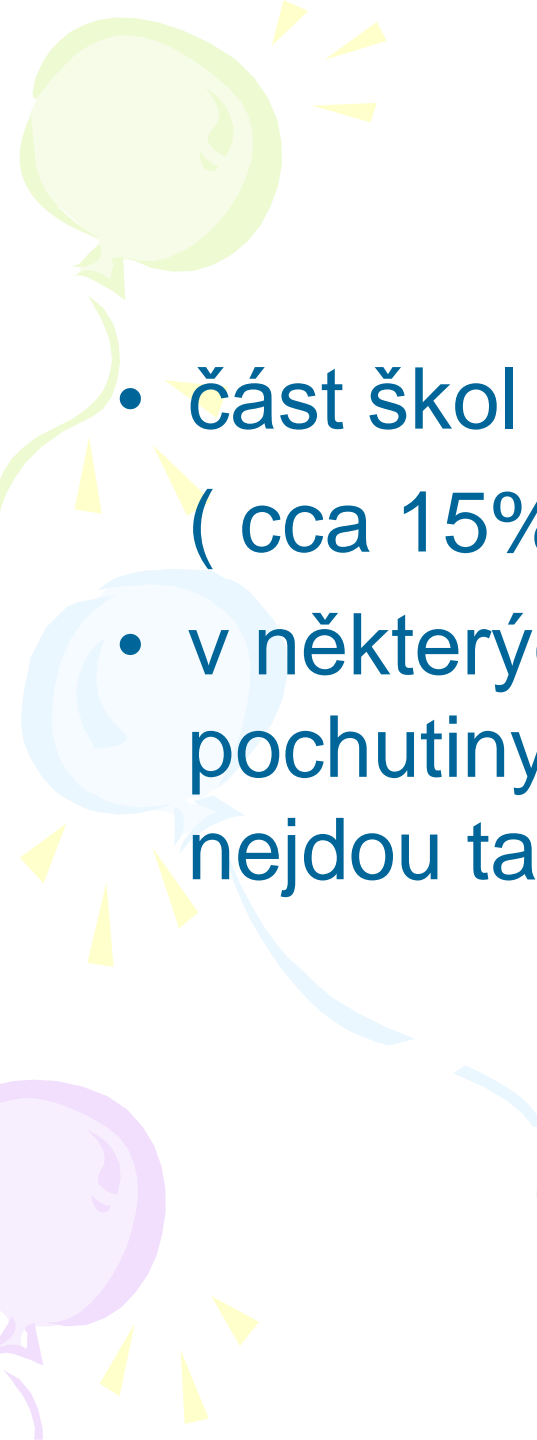
- 8 škol má „zdravé automaty“
- 4 školy, které nemají žádné automaty ani bufety

AUTOMATY 2013	POČET
nápojový – minerálky, slazené nápoje	33
nápojový – cola, pepsi cola + slazené nápoje	9
nápojový na mléko a mléčné výrobky	19
nápojový pouze na mléko	3
pouze mléčné výrobky	0
na kávu a teplé nápoje – jen pro dospělé	14
na kávu – přístupné dětem	10
pouze teplé nápoje (bez kávy) - dětem	3
nápojový – jiný druh	0
cukrovinky, bagety	15
bagety	1
cukrovinky	6
ovoce	6
smíšený	22

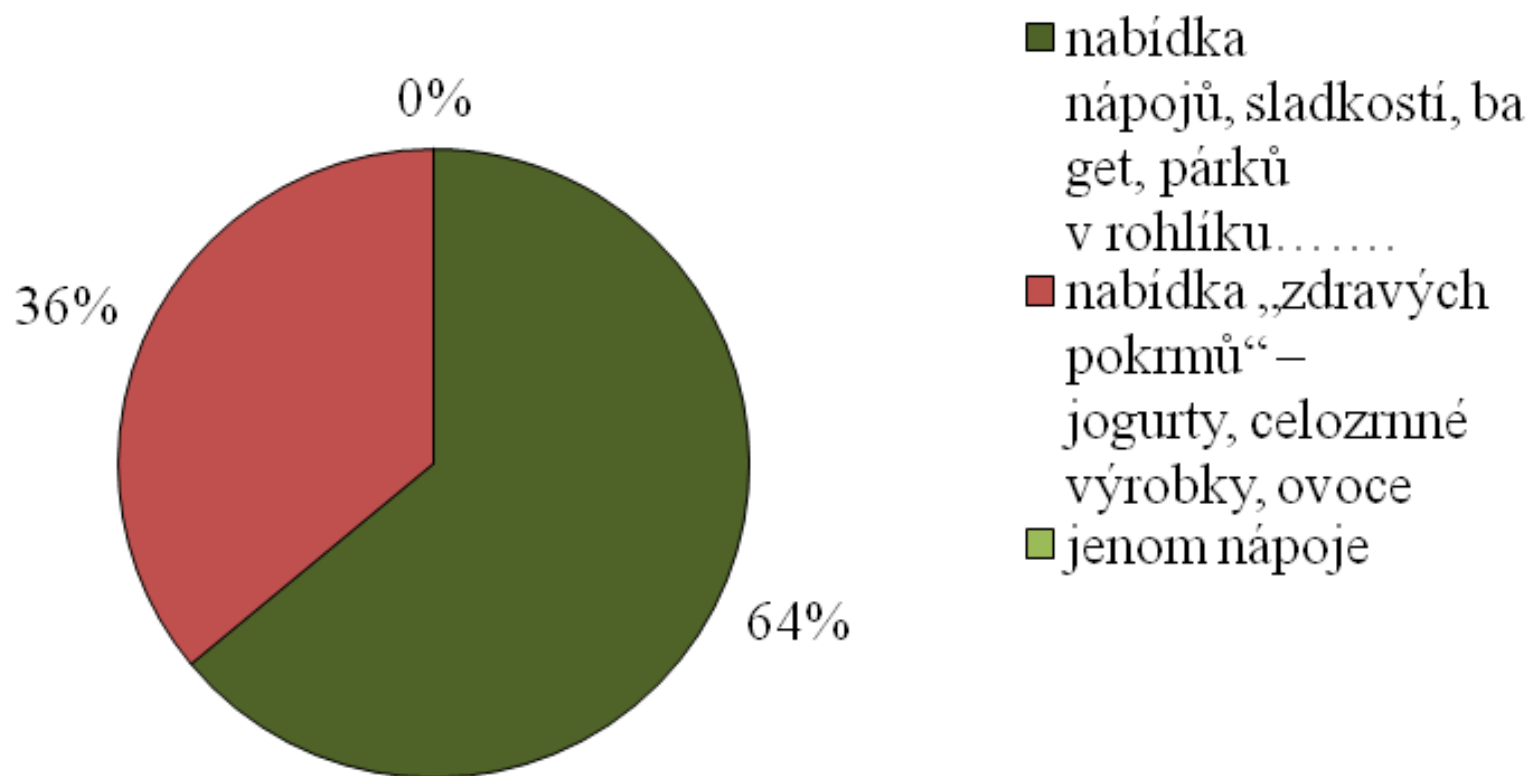
BUFET	ANO/NE
nabídka nápojů, sladkostí, baget, párků v rohlíku.....	16
nabídka „zdravých pokrmů“ – jogurty, celozrnné výrobky, ovoce	9
jenom nápoje	0
	0

Automaty 2013

-
- část škol má již automaty HAPPY SNACK (cca 15%)
 - v některých automatech jsou i „zdravé“ pochutiny, ale v konkurenci s pamlsky nejdou tak na odbyt

Bufety 2013

AUTOMATY 2009	POČET
minerálky, slaz. nápoje	35
cola, pepsi cola + slazené nápoje	13
mléko a mléčné výrobky	19
pouze na mléko	4
káva a teplé nápoje – jen pro dospělé	3
káva a teplé nápoje – přístupné dětem	13
jiný druh	3
cukrovinky	10
bagety	8
smíšený	11

BUFET	ANO/NE
nabídka nápojů, sladkostí, baget, párků v rohlíku.....	17
nabídka „zdravých pokrmů“ – jogurty, celozrnné výrobky, ovoce	9
jenom nápoje	1
prodej svačin včetně nápojů ve školní jídelně	1

AUTOMATY 2013	POČET
nápojový – minerálky, slazené nápoje	33
nápojový – cola, pepsi cola + slazené nápoje	9
nápojový na mléko a mléčné výrobky	19
nápojový pouze na mléko	3
pouze mléčné výrobky	0
na kávu a teplé nápoje – jen pro dospělé	14
na kávu – přístupné dětem	10
pouze teplé nápoje (bez kávy) - dětem	3
nápojový – jiný druh	0
cukrovinky, bagety	15
bagety	1
cukrovinky	6
ovoce	6
smíšený	22

BUFET	ANO/NE
nabídka nápojů, sladkostí, baget, párků v rohlíku.....	16
nabídka „zdravých pokrmů“ – jogurty, celozrnné výrobky, ovoce	9
jenom nápoje	0
	0

*Aby takto nedopadlo stravování
našich dětí*

Děkuji Vám za pozornost

